

OGÓLNOPOLSKIE BRANŻOWE/TEMATYCZNE SPOTKANIE SIECIUJĄCE DLA PRACOWNIKÓW ZAANGAŻOWANYCH W PROCES TWORZENIA NOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH - DORADCÓW KLUCZOWYCH

Warszawa, 23-24 kwietnia 2018 r.

I. Wstęp

W dn. 23 i 24 kwietnia w Hotelu Warsaw Plaza w Warszawie (ul. Łączyny 5), odbyło się ogólnopolskie branżowe/tematyczne spotkanie sieciujące dla pracowników zaangażowanych w proces tworzenia nowych przedsiębiorstw społecznych – doradców kluczowych. Spotkanie było elementem projektu pn. *Forum Aktywności OWES*, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II: Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.9 Rozwój ekonomii społecznej.

W wydarzeniu udział wzięło 63 uczestników, w tym 57 przedstawicieli ośrodków wsparcia ekonomii społecznej.

Realizatora projektu, Fundację Fundusz Współpracy, reprezentowały: Pani Jolanta Kalinowska oraz Pani Marzena Lisiecka-Požoga.

Spotkanie było moderowane przez Panią Martę Bohdziewicz - Lulewicz oraz Panią Marię Brzeziak.

Cele spotkania:

- 1) wymiana doświadczeń przez pracowników OWES zaangażowanych w proces wsparcia PES;
- 2) poszerzenie wiedzy przez kadre OWES w takich obszarach jak:
 - zmiany w ustawie o spółdzielniach socjalnych,
 - RODO,
 - status PS,
 - narzędzie monitorowania działalności OWES,
 - likwidacja PES,
 - zwrotne środki finansowe dla PES.
- 3) rozwój współpracy środowiska OWES (sieciowanie).

II. Przebieg spotkania

Podczas spotkania zrealizowano wszystkie zaplanowane punkty programu. Przebieg spotkania przedstawiał się następująco:

Dzień 1 (23.04.2018 r.):

11:30-13:30 Nowelizacja ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz inne zmiany prawne a wpływ na działalność OWES i podmiotów ekonomii społecznej – *Cezary Miżejewski*

13:30-14:15 Obiad

14:15 – 16:00 Weryfikacja statusu przedsiębiorstwa społecznego - warsztat case study – *Zbigniew Prałat*

16:00- 18:00 RODO – unijne zmiany w zakresie ochrony danych osobowych i dostępu do informacji publicznej oraz ich wpływ na działalność PS w odniesieniu do różnych branż (np. gastronomia, usługi opiekuńcze, sprzedaż internetowa) – *Przemysław Żak*

18:00 Kolacja

Dzień 2 (24.04.2018 r.):

09:00 – 10:00 Badanie sektora ekonomii społecznej - karta monitorowania działalności OWES – *Przedstawiciel MRPiPS*

10:00 – 12:30 Likwidacja i przekształcenie podmiotów ekonomii społecznej

- likwidacja w odniesieniu do różnych form prawnych: spółdzielni socjalnej, fundacji, stowarzyszenia, spółki z o.o. non-profit;
- zasady, procedury w tym procedury księgowo-podatkowe,
- konsekwencje,
- pomoc de minimis a wsparcie podmiotu w procesie likwidacji.

Przemysław Żak, Andrzej Góreczny

12:30 – 13:30 Doświadczenia OWES we wspieraniu PES w zakresie pozyskiwania zwrotnych środków finansowych – *Marta Bohdziewicz-Lulewicz, Maria Brzeziak*

13:30 – 14:30 Oferta wsparcia zwrotnego dla PES – *Filip Wadowski (TISE)*

14:30 Obiad

Zakres merytoryczny wystąpień poszczególnych prelegentów przedstawiony został na prezentacjach, które stanowią załącznik do niniejszego sprawozdania.

III. Pytania, wnioski i rekomendacje ze spotkania

Ad. Nowelizacja ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz inne zmiany prawne a wpływ na działalność OWES i podmiotów ekonomii społecznej

Przedstawiciele OWES obecni na spotkaniu wyrazili swoje wątpliwości w zakresie nowelizowanej ustawy, które wynikają ze stałej pracy ze spółdzielniami socjalnymi. Wśród omówionych przypadków znalazły się:

- 1) sposób wynagrodzenia członka zarządu spółdzielni socjalnej, który jest pracownikiem samorządu, który powołał daną spółdzielnię. W nowelizacji ustawy o spółdzielniach socjalnych znalazło się uregulowanie kwestii form zatrudnienia członków zarządu przez wskazanie, iż z członkami zarządu walne zgromadzenie lub rada nadzorcza zawiera spółdzielczą umowę o pracę lub umowę o pracę. W związku z powyższym pracownik JST, będący jednocześnie np. prezesem spółdzielni socjalnej nie może zostać zatrudniony w ramach umowy cywilnoprawnej w spółdzielni socjalnej, nie może też świadczyć wolontariatu na rzecz spółdzielni. Jedno z przedstawionych rozwiązań tej sytuacji polega na traktowaniu takiej pracy jako wkładu do spółdzielni socjalnej, co powinno być uregulowane w statucie JST;
- 2) kwestie odnoszące się do obowiązku zatrudnienia członków spółdzielni socjalnej tj. czy członkostwo powoduje obowiązek zatrudnienia? W ramach obecnych zapisów przyjmuje się, że zatrudnienie powinno objąć wszystkich członków spółdzielni socjalnej;
- 3) brak pracowników a likwidacja spółdzielni socjalnej – w ramach sprawozdania, KRS posiada informacje odnośnie zatrudnienia w spółdzielni. Jeśli okres pozostawiania bez pracowników przedłuża się, powinna zostać wszczęta procedura likwidacji spółdzielni socjalnej;
- 4) propozycja, aby automatycznie wykreślać z KRS spółdzielnie socjalne, które nie złożą dwóch kolejnych sprawozdań;

- 5) kwestie uniemożliwienia nabycia członkostwa w spółdzielni socjalnej osób prawnych. Ustalono, że wszystkie sytuacje problemowe, niejasności związane z funkcjonującą od kwietnia br. ustawą będą przekazywane do Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych.

Ad. Weryfikacja statusu przedsiębiorstwa społecznego

Warsztat przeprowadzony przez Pana Zbigniewa Prałata bazował na przesłanych przez uczestników spotkania fiszkach problemowych dotyczących nadawania statusu PS.

Prowadzący poinformował o planowanych nowych rekomendacjach Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, które mają wyjaśniać kwestie problemowe oraz wprowadzać wzory formularzy i oświadczeń potrzebnych w ramach weryfikacji statusu.

Uczestnicy podkreślali, że temat weryfikacji statusu jest bardzo potrzebny, natomiast warsztat bez udziału przedstawicieli Ministerstwa nie ma sensu, ponieważ każda odpowiedź nie będzie do końca miarodajna i wiążąca. Drugim zastrzeżeniem zgłoszonym przez uczestników spotkania było stwierdzenie, że obecny pomysł weryfikacji statusu jest dostosowany tylko do jednej formy organizacyjno – prawnej, tj. spółdzielni socjalnej, natomiast we wszystkich innych przypadkach, które są w stanie ubiegać się o status PS pojawia się mnóstwo wątpliwości i zastrzeżeń.

Wśród poruszanych tematów pojawiły się również:

- 1) kwestia nadawania statusu organizacjom posiadającym status OPP. Prowadzący stał na stanowisku, że tego typu podmioty nie mogą uzyskać statusu PS z racji przeznaczenia nadwyżki na cele pożytku publicznego, a nie cele związane z reintegracją. Większość uczestników spotkania nie podzieliła tej opinii;
- 2) sposób weryfikacji wysokości wynagrodzeń w sytuacji, gdy PES odmawia przekazania umów dla osób nie będących uczestnikami projektu OWES, powołując się na ochronę danych osobowych. Wypracowano propozycję przekazywania dokumentów bez widocznych danych osobowych;
- 3) obciążenie pracowników OWES w związku z weryfikacją statusu – postulat zaliczenia tej pracy do kosztów bezpośrednich;
- 4) konsekwencje, które mogą pojawić się w związku z wprowadzeniem listy przedsiębiorstw społecznych dla OWES (problemy z weryfikacją statusu) i dla ROPS (odsyłanie do tej instytucji tzw. „trudnych przypadków” wzbudzających wątpliwości);
- 5) kwestie weryfikacji ewidencji czasu pracy w ramach umów o dzieło. Ten temat był żywo dyskutowany w związku ze stosowaniem omawianej formy zatrudnienia w wielu

PES oraz problemem/niemożnością określenia wymiaru czasu pracy analogicznie jak w przypadku umów zleceń (wymóg min. 200 godzin w ciągu 3 msc).

Prowadzący podkreślił, że we wszystkich niejasnych kwestiach należy brać pod uwagę czy PES wpisuje się w cele określone w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz w Wytycznych, a także czy zatrudnienie w PES ma charakter trwały i służy reintegracji społecznej i zawodowej pracowników.

Ad. RODO – unijne zmiany w zakresie ochrony danych osobowych i dostępu do informacji publicznej

Nie zgłoszono rekomendacji w tym zakresie.

Ad. Badanie sektora ekonomii społecznej - karta monitorowania działalności OWES

Ze względu na to, że narzędzie w postaci karty monitorowania działalności OWES zostało przedstawione obecnym na spotkaniu po raz pierwszy, uczestnicy spotkania wyrazili prośbę o przekazanie go do konsultacji OWES drogą elektroniczną. W trakcie wystąpienia przedstawicieli Ministerstwa, zwrócono uwagę tylko na kilka kwestii:

- 1) dane, które mają być gromadzone w karcie monitorowania są zbieżne z przekazywanymi regularnie informacjami do systemu SL, w związku z powyższym zarekomendowano wykorzystanie już istniejących danych;
- 2) brak zdefiniowania poszczególnych wskaźników, tym samym mogą pojawić się nieścisłości spowodowane różnymi interpretacjami;
- 3) wskaźnik „koszty doradztwa i szkoleń związane z utworzeniem miejsca pracy” – jakie koszty powinny wejść w skład tego zakresu? czy tylko przygotowujące do złożenia biznesplanu? jaki okres czasowy wziąć pod uwagę uzupełniając ten wskaźnik? (w wielu sytuacjach czas od rozpoczęcia udziału w projekcie do utworzenia miejsc pracy jest bardzo długi, czy wobec tego do wskaźnika zaliczyć wszystkie koszty od początku uczestnictwa w projekcie?);
- 4) wskaźnik „przychody ze środków JST” – czy wskaźnik ten dotyczy całej organizacji tworzącej OWES?. Były głosy, że jest to nieuzasadnione wnikanie w strukturę przychodów OWES;
- 5) wskaźnik „przychody ze sprzedaży usług OWES” – nieadekwatny do działalności OWES.

Ustalono, że konsultacje narzędzia monitorowania OWES odbędą się po uwzględnieniu przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej uwag nadsyłanych przez ROPSY. Narzędzie zostanie rozesłane do poszczególnych OWES za pośrednictwem sieci OWES.

Ad. Likwidacja i przekształcenie podmiotów ekonomii społecznej

Nie zgłoszono rekomendacji w tym zakresie.

Ad. Doświadczenia OWES we wspieraniu PES w zakresie pozyskiwania zwrotnych środków finansowych

W związku z pojawiającymi się wątpliwościami, gdzie przebiega linia demarkacyjna między wsparciem doradców zatrudnianych w OWES dla PES zamierzającego skorzystać z pożyczki, a rolą doradcy zatrudnionego w Funduszu Pożyczkowym (FP), został przeprowadzony warsztat polegający na wyznaczeniu zadań dla doradcy kluczowego, doradcy biznesowego oraz doradcy w FP na trzech etapach wsparcia dla PES:

- a) przygotowanie do skorzystania ze zwrotnych mechanizmów finansowych,
- b) przygotowanie dokumentów wraz z biznesplanem,
- c) monitoring spłaty pożyczki.

Poniżej przedstawione zostały wyniki prac trzech grup warsztatowych.

Zadania doradcy kluczowego:

- Przekazanie szczegółowej informacji o zwrotnych i bezzwrotnych formach wsparcia finansowego wraz z warunkami aplikowania i zwrotu środków.
- Diagnoza sytuacji podmiotu oraz stworzenie indywidualnego planu rozwoju dla organizacji. Określenie potrzeb danego podmiotu i dobór narzędzi wsparcia, w tym ocena czy PES może/powinno skorzystać z pożyczki.
- Nadzór nad przebiegiem realizacji indywidualnego planu rozwoju oraz jego aktualizacja, w tym przygotowywanie PES do skorzystania z pożyczki.
- Poinformowanie doradcy z FP na temat organizacji zainteresowanych pożyczką, opcjonalnie - zorganizowanie spotkania informacyjnego, w którym weźmie udział doradca OWES, doradca FP i przedstawiciele PES.
- Kontakt doradcy kluczowego z doradcą biznesowym celem specjalistycznego wsparcia PES pod kątem skorzystania z pożyczki.

Zadania doradcy biznesowego:

- Dodatkowa diagnoza potrzeb i problemów rozwojowych podmiotu ekonomii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem aspektów finansowych.

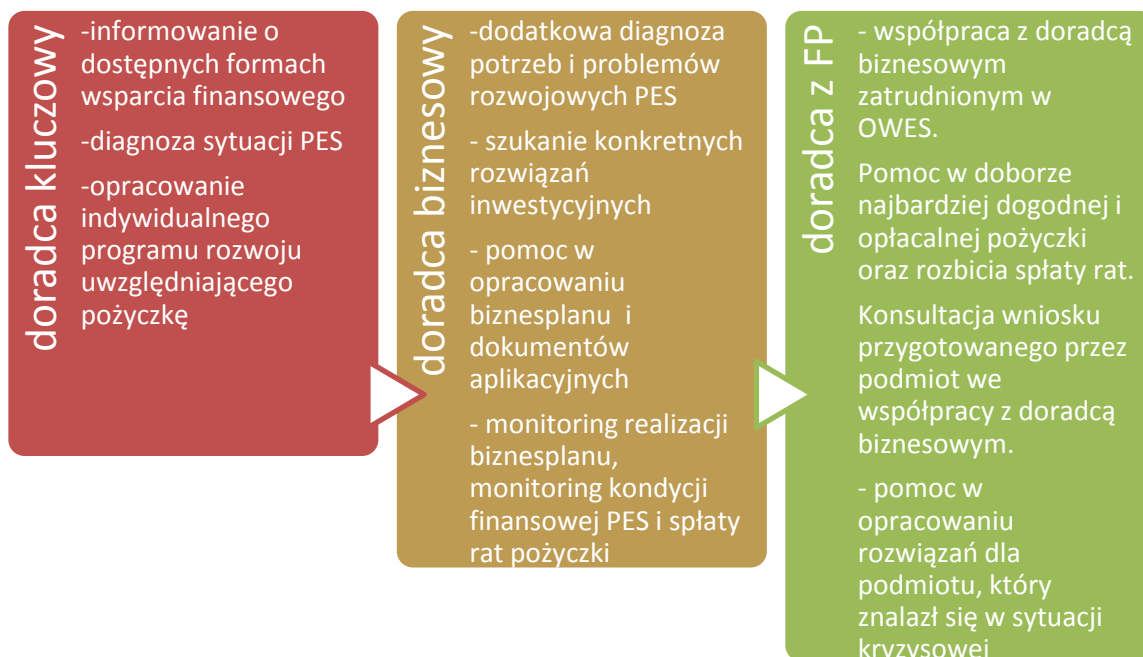

- Szukanie konkretnych rozwiązań inwestycyjnych np. zakupu nieruchomości, maszyn czy środków obrotowych.
- Analiza potrzeb związanych z zatrudnieniem pracowników w tym niepełnosprawnych, po to by skorzystać z obniżonego oprocentowania. Określenie kosztów, jakie wiążą się z zatrudnieniem dodatkowych pracowników.
- Pomoc w opracowaniu biznesplanu pod pożyczkę.
- Wsparcie w przygotowaniu ostatecznych dokumentów z udziałem doradcy finansowo - księgowego zatrudnionego w OWES niezbędnych do wzięcia pożyczki.
- Monitoring realizacji biznesplanu, monitoring kondycji finansowej PES i harmonogramu spłaty rat.
- W sytuacjach kryzysowych, wsparcie w negocjacji karencji spłaty.

Zadania doradcy zatrudnionego w funduszu pożyczkowym:

- Konsultacje warunków skorzystania z pożyczki.
- Weryfikacja pomysłu do realizacji z wykorzystaniem pożyczki.
- Współpraca z doradcą biznesowym zatrudnionym w OWES.
- Pomoc w doborze najbardziej dogodnej i opłacalnej pożyczki oraz rozbitcia spłaty rat.
- Konsultacja wniosku przygotowanego przez podmiot we współpracy z doradcą biznesowym. Wskazanie punktów, które należy poprawić, rozszerzyć lub wyjaśnić.
- Współpraca z doradcą biznesowym w zakresie monitoringu spłaty pożyczki. W sytuacji kłopotów ze spłatą - natychmiastowy kontakt z doradcą OWES celem ustalenia powodów opóźnień w spłacie pożyczki i ustalenia przyczyn kłopotów w spłacie.
- Pomoc w opracowaniu rozwiązań dla podmiotu, który znalazł się w sytuacji kryzysowej.

Schematyczny podział obowiązków między doradcą kluczowym doradcą biznesowym, a doradcą zatrudnionym w FP.

Generalny wniosek z warsztatów: zarówno pracownicy OWES czyli doradca biznesowy i doradca kluczowy powinni być w stałym kontakcie z doradcami zatrudnionymi w funduszu pożyczkowym. Przepływ informacji powinien być dwustronny. Pracownicy funduszu pożyczkowego powinni pytać podmiot ekonomii społecznej czy korzysta ze wsparcia OWES. Jeżeli nie, powinni kierować taki podmiot do udziału we wsparciu OWES. Pracownicy Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej powinni pełnić funkcję wspierającą i pomagającą w przygotowaniu wszystkich niezbędnych dokumentów wymaganych przez fundusz pożyczkowy. Jest to rola doradcy biznesowego, a nie doradcy zatrudnionego w funduszu pożyczkowym.

Przebieg dyskusji na Forum:

- OWES mają różne struktury organizacyjne, co wpływa na ilość zatrudnionych doradców biznesowych. W części ośrodków doradca biznesowy jest zatrudniony na etat. Dobrą stroną takiego rozwiązania jest posiadanie dyspozycyjnego pracownika w pełnym wymiarze czasu pracy. W innych OWES zatrudnionych jest kilku specjalistów na umowy o dzieło lub umowy zlecenia. Dobrą stroną takiej sytuacji jest posiadanie kilku

specjalistów mających doświadczenie w bardziej wyspecjalizowanych tematach. Złą stroną tego typu rozwiązania jest niska dostępność czasowa doradców.

- Wątpliwości przyniosło udzielanie pożyczek podmiotom nie prowadzącym działalności gospodarczej. Powstało pytanie z czego spłacić oprocentowanie pożyczki oraz samą ratę. Padła odpowiedź że najdogodniejszym sposobem jest spłata pożyczki z darowizn oraz z amortyzacji. Z działalności odpłatnej nie można finansować spłaty rat kapitału. To byłoby podstawą rejestracji owej działalności jako działalność gospodarcza.
- Pożyczka nie może sfinansować wkładu własnego do projektów, można natomiast finansować bieżącą działalność organizacji.

Opracowanie:

Marta Bohdziewicz-Lulewicz

Maria Brzeziak